

**Pozměňovací návrh poslance Ing. Františka Laudáta
ke sněmovnímu tisku 444**

V l á d n í n á v r h
Z Á K O N A

kterým se mění zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití

I. Pozměňovací návrh

1. V § 1 odstavec 1 písm. a) návrhu se mezi slova: „v souvislosti“ vkládá tento text: „s prodejem nebo“.

2. V § 2 návrhu se pod písm. a) návrhu za slova: „dodavatelem podnikatel“ vkládá tento text: „nebo prodejní aliance podle písmene d).

3. V § 2 návrhu se písmeno c) vkládá ustanovení písmene d) tohoto znění:

„d) prodejní aliancí uskupení dodavatelů, vzniklé na základě smlouvy, jiného právního jednání nebo jiné právní skutečnosti, které provádí spolupráci mezi dodavateli v souvislosti s prodejem potravin nebo přijímáním nebo poskytováním služeb s tím souvisejících, nebo bylo za účelem této spolupráce vytvořeno, nezávisle na tom, zda toto uskupení má nebo nemá právní osobnost,“

4. V § 2 návrhu se dosavadní písmeno d) označuje jako písmeno e).

5. § 3 nově zní takto:

„§ 3

Významná tržní síla

*(1) Významná tržní síla je takové postavení odběratele **nebo dodavatele**, v jehož důsledku si odběratel **nebo dodavatel** může vynutit bez spravedlivého důvodu výhodu vůči ~~dodavatelům~~ **druhé smluvní straně** v souvislosti s nákupem **nebo prodejem** potravin nebo přijímáním nebo poskytováním služeb s nákupem nebo prodejem potravin souvisejících.*

(2) Významná tržní síla se posuzuje zejména s ohledem na strukturu trhu, překážky vstupu na trh a finanční sílu odběratele.

(3) Pokud je odběratelem podnikatel, který zajišťuje nákup potravin nebo služby s nákupem nebo prodejem potravin související pro jiného odběratele na základě smlouvy příkazního typu, jeho významná tržní síla se posuzuje společně s postavením odběratele, pro kterého

činnost zajišťuje. Pokud je dodavatelem podnikatel, který zajišťuje prodej potravin nebo služby s prodejem potravin související pro jiného dodavatele na základě smlouvy příkazního typu, jeho významná tržní síla se posuzuje společně s postavením dodavatele, pro kterého činnost zajišťuje.

(4) Má se za to, že významnou tržní sílu má

a) odběratel, jehož obrát za prodej potravin a služeb s tím souvisejících na území České republiky přesáhne 5 mld. Kč za poslední ukončené účetní období v délce 12 měsíců,

b) odběratel, který je ovládanou osobou, jehož obrát za prodej potravin a služeb s tím souvisejících na území České republiky nepřesáhne 5 mld. Kč za poslední ukončené účetní období v délce 12 měsíců, pokud jeho obrát za prodej potravin a služeb s tím souvisejících na území České republiky společně s obrátem ovládající osoby za prodej potravin a služeb s tím souvisejících na území České republiky přesáhne 5 mld. Kč za poslední ukončené účetní období v délce 12 měsíců, nebo

c) nákupní aliance, u které společný obrát jejích členů za prodej potravin a služeb s tím souvisejících na území České republiky přesáhne 5 mld. Kč za poslední ukončené účetní období v délce 12 měsíců.

d) dodavatel, jehož obrát za prodej potravin a služeb s tím souvisejících na území České republiky přesáhne 1 mld. Kč za poslední ukončené účetní období v délce 12 měsíců,

e) dodavatel, který je ovládanou osobou, jehož obrát za prodej potravin a služeb s tím souvisejících na území České republiky nepřesáhne 1 mld. Kč za poslední ukončené účetní období v délce 12 měsíců, pokud jeho obrát za prodej potravin a služeb s tím souvisejících na území České republiky společně s obrátem ovládající osoby za prodej potravin a služeb s tím souvisejících na území České republiky přesáhne 1 mld. Kč za poslední ukončené účetní období v délce 12 měsíců, nebo

f) prodejní aliance, u které společný obrát jejích členů za prodej potravin a služeb s tím souvisejících na území České republiky přesáhne 1 mld. Kč za poslední ukončené účetní období v délce 12 měsíců.

(5) Významnou tržní sílu nemá odběratel uvedený v odstavci 4 pod písmenem a) nebo b) ani nákupní aliance uvedená v odstavci 4. pod písmenem c) vůči dodavateli uvedenému pod písmenem d) nebo e) ani vůči prodejní alianci uvedené v odstavci 4 pod písmenem f).

(6) Významnou tržní sílu nemá dodavatel uvedený v odstavci 4 pod písmenem d) nebo e) ani prodejní aliance uvedená v odstavci 4. pod písmenem f) vůči odběrateli uvedenému pod písmenem a) nebo b) ani vůči nákupní alianci uvedené v odstavci 4 pod písmenem c).“

6. V § 3a návrhu se za slova: „mezi odběratelem s významnou tržní silou a dodavatelem“ doplňuje tento text: „i smlouva mezi dodavatelem s významnou tržní silou a odběratelem“.
7. V § 4 odst. 2 návrhu se doplňuje ustanovení písm. i) až m) tohoto znění:

„i) dodání zdravotně závadné potraviny či jiné nebezpečné potraviny, dodání falšované potraviny, či opakovaně vadné dodávky potravin (včetně sensorických vad a včetně vad obalů) nebo porušování hygienických předpisů či i sjednaných hygienických podmínek při

dodání potravin, včetně porušení teplotního řetězce

j) nikoli nepodstatná změna ve složení potraviny, v podílu jejích jednotlivých složek, v jejím objemu či hmotnosti, změna obalu či změna země původu provedená v době trvání smlouvy, pokud tato změna nebyla odběrateli prokazatelně oznámena nejméně ve lhůtě, která je o 14 dnů delší než lhůta, ve které může odběratel dodávku těchto potravin (smlouvu o této dodávce) vypovědět,

k) vázání dodávky potraviny na povinnost odběratele odebrat i jiný výrobek či službu, která s původní dodávkou věcně ani podle obchodních zvyklostí nesouvisí,

l) vázání dodávky potraviny na povinnost odběratele odebrat určité minimální množství potravin určené množstvím nebo finančním objemem,

m) uplatňování delší než sjednané lhůty dodání.“

8. V § 8 odst. 1 návrhu se za slovo „Odběratel“ doplňuje: „nebo dodavatel“.
9. V § 8 odst. 3 návrhu se za slovy se vypouští text: „nebo 10 % z čistého obratu dosaženého odběratelem za poslední ukončené účetní období“ a text: „1 % z čistého obratu dosaženého právnickou nebo podnikající fyzickou osobou za poslední ukončené účetní období.“
10. V § 8 odst. 3 návrhu se za slovo „odběratelem“ doplňuje „nebo dodavatelem“.
11. V § 8 odst. 4 písmeno a) návrhu se za slovo „odběrateli“ doplňuje „nebo dodavateli“
12. V § 8 odst. 4 písmeno b) návrhu se za slova „nákupní alianci nebo jejím členům“ doplňuje „prodejní alianci nebo jejím členům“.
13. V § 8 odst. 5 návrhu se za slova „nákupní alianci“ vkládají slova „prodejní alianci“.

II. Důvodová zpráva k pozměňovacímu návrhu

K bodům 1. až 8. a 10. až 13:

Důvodem změny je vyvážení zákona na obě strany smluvního vztahu. Rozšíření dopadu zákona i na dodavatele s významnou tržní silou bylo i jedním z hlavních cílů novelizace. To, že regulace dopadá pouze na jednu stranu smluvního vztahu (odběratele), bylo opakovaně kritizováno odbornou veřejností a označováno za diskriminační.

Je třeba uvést, že původní návrh novely rozšíření regulace na obě smluvní strany obsahoval. V takové podobě prošel návrh i Legislativní radou vlády.

Je nepochybné, že na trhu s potravinami v České republice existují i dodavatelé s významnou tržní silou a že tuto významnou tržní sílu mohou zneužívat nejen vůči velkým řetězcům, ale zejména vůči malým a středním obchodníkům.

V České republice je nebývale vysoká koncentrace na straně dodavatelů. Nejsilnější dodavatel má mnohdy sám tržní podíl převyšující 30% (někdy i 40% či dokonce 50%). Z analýzy zpracované společností INCOMA GfK vyplývá, že tři nejsilnější dodavatelé pak nezřídka ovládají i více než 75% trhu. Pokud tedy jeden ze tří největších dodavatelů ukončí dodávky obchodníkovi (zejména malému či střednímu obchodníkovi), je obchodník mnohdy zcela závislý na spolupráci se zbývajícím dvěma největšími dodavateli. To ještě více posiluje jejich významnou tržní sílu.

Navíc existují tzv. nepostradatelné výrobky, které si obchodníci nemohou dovolit dlouhodobě (krátkodobě ano) nenabízet ve svých obchodech. I dodavatelé těchto výrobků mají nesporně významnou tržní sílu.

I ze studií a stanovisek EU vyplývá, že vyjednávací síla je běžnou praxí v tržním hospodářství, kterou uplatňuje každá společnost včetně zemědělců, producentů a zpracovatelů svých produktů (např. Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke Zprávě Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Dohled nad obchodním a distribučním trhem „Na cestě k efektivnějšímu a spravedlivějšímu vnitřnímu obchodnímu a distribučnímu trhu do roku 2020“). I ze studií a stanovisek jasně vyplývá, že i případné zneužití vyjednávací síly se týká všech subjektů (obchodníků, zemědělců, zpracovatelů/dodavatelů) – např. tzv. Zelená kniha. Shora citované stanovisko EHSV rovněž zmiňuje sílu dodavatelů tzv. nepostradatelných výrobků.

S ohledem na tyto skutečnosti se navrhuje rozšíření regulace i na dodavatele s významnou tržní silou.

Obecně platí, že nelze porovnávat obrat obchodníků a obrat výrobců. Výrobci potravin dosahují významného postavení na trhu již při obrotech mnohem menších než je tomu u obchodníků.

Např. výrobce potravin EMCO na svých internetových stránkách označuje své postavení na trhu jako dominantní, a to již při obratu 839 milionů Kč (<http://www.emco.cz/cz/o-nas/tiskove-zpravy/100-o-nas/tiskove-zpravy/archiv/72-emco-potvrzuje-dominantni-postaveni-na-trhu-v->

segmentu-m-sli).

S ohledem na tuto skutečnost a s přihlédnutím k definici malých a středních podniků dle Doporučení Komise 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici mikropodniků, malých a středních podniků se pro dodavatele s významnou tržní silou navrhuje obrátová hranice ve výši 1 mld. Kč.

Pokud se týká zneužívání významné tržní síly dodavateli vůči obchodníkům, jsou zejména ze strany malých a středních obchodníků zaznamenávány stížnosti, z nichž vyplývá, že tito dodavatelé např. podmiňují dodávky odebráním určitého minimálního objemu zboží, odebráním celopaletových dodávek či odebráním jiného zboží. Stejně tak jsou zaznamenávány praktiky spočívající v nedodržení dohodnutého termínu dodávky či nedodání zboží.

Veřejně pak jsou opakovaně diskutovány problémy se změnami složení potravin, které vedou ke znehodnocování jejich kvality. Tyto změny provádějí zejména velcí potravinářští výrobci, a to bez vědomí nejen obchodníků, ale především zákazníků.

Proto je navrhováno tato jednání sankcionovat. Jednání jsou popsána pod bodem 7. tohoto pozměňovacího návrhu.

Navrhuje se doplnit, že smluvní strany, které by jinak měly významnou tržní sílu, ji nemají vůči subjektům, které rovněž mají významnou tržní sílu.

K bodu 10.:

Účelem správního trestání je ukládání přiměřených a nikoli likvidačních sankcí. Stávající návrh stanoví pokuty, jejichž výše přiměřená není.

V důsledku toho hrozí, že se obchodníci v mnoha případech raději vyhnou spolupráci s českými dodavateli. To by vedlo k poklesu podílu českých výrobků na tuzemském trhu i k poklesu vývozu českých potravin. Pokles podílu českých výrobků na tuzemském trhu a pokles vývozu českých potravin by měly zásadní a velmi negativní dopady pro národní hospodářství České republiky (zejména od oblasti zaměstnanosti, do oblasti technologického rozvoje, do oblasti investic a do oblasti výběru daní).

Je potřebné zdůraznit, že toto riziko vyplývá ze samotné zprávy RIA.

Proto se navrhuje taková úprava výše pokut, která bude toto riziko eliminovat.